

УДК 159.923:316.6:618.2

Олена ГОМОНЮК

доктор педагогічних наук, професор,
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0002-3849-788X>
e-mail: elena_gomonjuk29@ukr.net

Олеся ПРОКОФ'ЄВА

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
<https://orcid.org/0000-0002-6542-239X>
e-mail: prokofievaolesia@msspu.edu.ua

Андрій ПРОЦЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
<https://orcid.org/0000-0002-9092-7015>
e-mail: andrey-prozenko@ukr.net

ВПЛИВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО МАТЕРИНСТВА

У статті розглянуто проблему впливу ціннісних орієнтацій особистості на формування психологічної готовності до материнства. Проаналізовано теоретичні підходи до визначення понять «ціннісні орієнтації» і «психологічна готовність до материнства», розкрито їх зміст, структуру та взаємозв'язок. Визначено, що ціннісні орієнтації є важливим чинником формування мотиваційної, емоційної та поведінкової готовності жінки до виконання материнської ролі. Обґрунтовано, що система життєвих цінностей впливає на ставлення до сім'ї, дітей, відповідальності, батьківства та визначає рівень усвідомлення значущості материнства. Особливу увагу приділено ролі соціокультурних змін у трансформації ціннісної сфери сучасної жінки та їх впливу на психологічну готовність до народження й виховання дитини. Установлено, що сформовані сімейні та гуманістичні цінності сприяють позитивному ставленню до материнства, емоційній зрілості та відповідальному батьківству. Акцентовано, що перспективи подальших досліджень полягають у проведенні емпіричного вивчення взаємозв'язку ціннісних орієнтацій і рівня психологічної готовності до материнства у жінок різного віку.

Ключові слова: ціннісні орієнтації; психологічна готовність до материнства; материнство; особистість; сімейні цінності; мотиваційна сфера; батьківство.

Olena HOMONIUK

Khmelnyskyi National University

Olesia PROKOFIEVA, Andrii PROTSENKO

Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytsky

THE INFLUENCE OF PERSONALITY VALUE ORIENTATIONS ON THE FORMATION OF PSYCHOLOGICAL READINESS FOR MOTHERHOOD

The article considers the problem of the influence of a person's value orientations on the formation of psychological readiness for motherhood. Theoretical approaches to the definition of the concepts of «value orientations» and «psychological readiness for motherhood» are analyzed, their content, structure and relationship are revealed. It is determined that value orientations are an important factor in the formation of a woman's motivational, emotional and behavioral readiness to fulfill the maternal role. It is substantiated that the system of life values affects the attitude towards family, children, responsibility, parenthood and determines the level of awareness of the significance of motherhood. It is emphasized that sociocultural changes in the transformation of the value sphere of a modern woman have a significant impact on psychological readiness for the birth and upbringing of a child. It has been established that the formed family and humanistic values contribute to a positive attitude towards motherhood, emotional maturity and responsible parenthood. The connection between value orientations and psychological readiness for motherhood has been substantiated. At the same time, the absence of stable values or their uncertainty reduces motivational readiness, increases the level of anxiety and emotional instability, which potentially negatively affects the formation of maternal behavior and interaction with the child. It has been emphasized that the value sphere of personality directly affects the structure of psychological readiness for motherhood. It has been established that the most significant values that contribute to the formation of psychological readiness for motherhood include responsibility, family values, care for others, love, tolerance, humanism and a focus on raising a child. It has been proven that a woman's moral qualities and tolerance have a positive effect on the formation of a maternal position, acceptance of a child and the development of unconditional love, which is the basis of psychological readiness for motherhood.

Keywords: value orientations; psychological readiness for motherhood; motherhood; personality; family values; motivational sphere; parenthood.

<https://doi.org/10.31891/PT-2026-2-24>

Стаття надійшла до редакції / Received 09.01.2026

Прийнята до друку / Accepted 28.01.2026

Опубліковано / Published 28.05.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Олена ГОМОНЮК, Олеся ПРОКОФ'ЄВА, Андрій ПРОЦЕНКО

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями
Проблема психологічної готовності до материнства особливо актуальна в умовах сучасних соціальних викликів, нестабільності і військових подій в Україні, що впливають на емоційний стан вагітних

жінок, їх систему цінностей і мотивацію до народження дітей. Тому значно зростає потреба у психологічній підтримці майбутніх матерів, формуванні позитивного ставлення до материнства та розвитку їх мотиваційно-ціннісної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Українські учені досліджують різні аспекти формування психологічної готовності до материнства, зокрема, чинники (Н. Чепелева), структуру та особливості прояву (О. Проскурняк), її місце у структурі життєвих смислів жінки (Д. Кирилова). Проте вивчення проблеми формування психологічної готовності до материнства також тісно пов'язане із вивченням ціннісного підходу до аналізу психологічних явищ і процесів.

Проблема ціннісних орієнтацій особистості широко представлена у працях вітчизняних науковців, зокрема І. Бега, С. Максименка, Н. Чепелевої та ін., які розглядають цінності як ключовий компонент структури особистості й її смисложиттєвої регуляції.

Зарубіжні дослідники як-от: А. Маслоу, Г. Олпорт, М. Рокіч, В. Франкл, Е. Фромм розглядали цінності як основу мотивації, життєвих орієнтирів та особистісного розвитку людини. В їх розвідках цінності є важливим компонентом структури особистості, що визначає поведінку, життєві цілі і ставлення до соціальних ролей, зокрема до сім'ї і материнства.

Формулювання цілей статті

Мета статті полягає в дослідженні впливу ціннісних орієнтацій на формування психологічної готовності до материнства.

Виклад основного матеріалу

Нині проблема цінностей особливо актуальна, адже значні соціальні зміни викликали переосмислення життєвих орієнтирів і перегляд усталених систем цінностей. У таких умовах людина змушена обирати між збереженням традиційних цінностей і адаптацією до нових соціокультурних реалій. Суттєві зміни в політичній, економічній і духовній сферах сучасного суспільства призвели до трансформації ціннісних орієнтацій, що безпосередньо вплинуло на ставлення жінки до материнства і рівень її психологічної готовності до виконання материнської ролі.

Науковці підкреслюють, що ціннісна сфера особистості безпосередньо впливає на структуру психологічної готовності до

материнства [1; 2; 3; 4; 5]. До найбільш значущих цінностей, що сприяють її формуванню, належать відповідальність, сімейні цінності, турбота про інших, любов, толерантність, гуманізм та орієнтація на виховання дитини. Зокрема, дослідження показують, що моральні якості та толерантність жінки позитивно впливають на формування материнської позиції, прийняття дитини і розвиток безумовної любові, що є основою психологічної готовності до материнства [6; 7].

Ціннісні орієнтації формують мотиваційно-смыслову сферу особистості, що визначає ставлення до майбутнього материнства, рівень відповідальності та готовність до змін у житті. Жінки, для яких сім'я, діти і самореалізація в батьківстві є важливими життєвими цінностями, демонструють вищий рівень психологічної готовності до материнства, емоційну стабільність і позитивне ставлення до вагітності й виховання дитини. Також ціннісні орієнтації визначають стиль переживання вагітності, рівень тривожності, відповідальність та особливості взаємодії з майбутньою дитиною.

Отже, ціннісні орієнтації є важливим психологічним чинником формування готовності до материнства, оскільки вони визначають мотивацію, ставлення до дитини, рівень відповідальності й емоційну зрілість жінки. Сформована система життєвих цінностей сприяє усвідомленому прийняттю материнської ролі, гармонійному переживанню вагітності й ефективному виконанню батьківських функцій. Деякі дослідники вважають, що готовність до материнства «не обмежується лише природженими механізмами, вона включає біологічний потяг, трансформований через внутрішні соціальні норми» [1].

Материнство є важливою життєвою сферою, що впливає на особистісний розвиток жінки та забезпечує гармонійне виховання майбутньої дитини. Готовність до нього визначається здатністю жінки усвідомлювати значущість своєї ролі, брати відповідальність за дитину та адаптуватися до нового етапу життя [4].

Психологічна готовність до материнства – це комплексна система особистісних характеристик, що забезпечує успішне прийняття ролі матері та реалізацію материнських функцій [10].

Психологічна готовність до материнства розглядається нами як змінна особистісна характеристика, що залежить від індивідуального досвіду, соціального контексту й умов життя і відображає емоційно-ціннісне ставлення до материнства і практичну готовність до догляду за дитиною. Вона формується в процесі соціалізації, розвитку особистості і набуття життєвого досвіду, включає мотиваційні, когнітивні, емоційні

і поведінкові компоненти, що забезпечують успішну діяльність у певній сфері.

Проте різні обставини створюють для кожної дівчини дуже індивідуальні, неповторні умови для мотивації народження дитини. Не завжди умотивоване рішення народжувати і виховувати дитину переплітається із повноцінною психологічною готовністю до виконання цієї ролі [6].

У сучасній психології готовність жінки до материнства розглядається як інтегрована психологічна характеристика особистості, що ґрунтується на свідомому виборі жінки та її готовності взяти на себе відповідальність за виконання материнських обов'язків [11].

Це стан налаштування жінки на те, щоб усвідомлено прийняти рішення стати матір'ю (народити, виховати дитину, допомогти соціалізуватися) [8].

Дослідниця Д. Кирилова виокремила такі складові психологічної готовності до материнства, як: прийняття себе, позитивне ставлення до майбутньої вагітності та дитини, а також готовність і обізнаність про зміни, які будуть відбуватися, зокрема зміни у тілі жінки, сімейній системі та її ролі як майбутньої матері [5].

На нашу думку, важливими показниками готовності до материнства є позитивне ставлення до нього, сформованість материнської позиції, відповідальність, турбота, емоційна стабільність і здатність до саморегуляції. Недостатній рівень психологічної готовності може призводити до тривожності, страхів, емоційного напруження, труднощів у прийнятті материнської ролі та проблем у взаємодії з дитиною.

Дослідник О. Мітіна наголошує, що умовою психологічної готовності жінок до материнства є сформована репродуктивна настанова, яка стає домінантною та виражається в потребі народжувати та виховувати дитину, водночас без дітей жінка відчуває труднощі в самореалізації себе як особистості [7].

На нашу думку, психологічна готовність до усвідомленого материнства включає ціннісну, мотиваційну й емоційну складові. Їх взаємозв'язок забезпечує формування відповідального ставлення жінки до майбутньої дитини, усвідомлення материнської ролі та готовність до її реалізації.

З метою комплексного складових психологічної готовності до материнства було сформовано психодіагностичний комплекс, до якого увійшли валідні та апробовані методики.

Для дослідження ціннісної складової використано методику «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча, що дало змогу визначити ієрархію

термінальних та інструментальних цінностей особистості майбутніх матерів. Мотиваційна складова досліджувалася за допомогою методики визначення мотивації досягнення Т. Еллерса. З метою вивчення емоційної складової застосовано проєктивну методику «Я і моя майбутня дитина».

Емпірична база дослідження становила 30 вагітних жінок, які перебували у пологовому будинку. Вибірка була сформована з урахуванням добровільної участі респонденток і дотримання етичних принципів психологічного дослідження.

Методика визначення мотивації досягнення Т. Еллерса [3] дала можливість визначити рівень мотиваційної спрямованості особистості, прагнення до досягнення цілей, відповідальність, активність та готовність до виконання нової соціальної ролі матері.

Таблиця 1

Рівень мотивації досягнення у вагітних жінок за методикою Т. Еллерса

Рівень мотивації	Кількість осіб	Відсоток (%)
Високий рівень	9	30%
Середній рівень	15	50%
Низький рівень	6	20%
Усього	30	100%

Аналіз одержаних результатів показав, що у більшості досліджуваних переважає середній рівень мотивації досягнення. Зокрема, високий рівень мотивації було виявлено у 9 осіб (30%), середній рівень – у 15 осіб (50%), низький рівень показало 6 осіб (20%).

Ці дані свідчать про те, що значна частина вагітних жінок характеризується достатнім рівнем мотиваційної спрямованості, прагненням до відповідального виконання майбутньої материнської ролі, готовністю до прийняття нових життєвих обов'язків та усвідомленням значущості материнства. Жінки з високим рівнем мотивації демонструють активну життєву позицію, відповідальність, орієнтацію на досягнення позитивних результатів, що є важливим показником психологічної готовності до материнства.

Водночас наявність середнього рівня мотивації у половини досліджуваних може свідчити про природні переживання, невпевненість, хвилювання щодо майбутніх змін у житті та відповідальності за дитину. Низький рівень мотивації, виявлений у частини вагітних, може бути пов'язаний із тривожністю, страхом перед пологами, недостатньою психологічною готовністю до материнства або соціально-психологічними труднощами.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зазначити, що переважання середнього та високого рівнів мотивації досягнення свідчить про достатній рівень сформованості мотиваційної складової психологічної готовності до материнства у більшості вагітних жінок. Це створює сприятливі передумови для успішного прийняття материнської ролі і гармонійного розвитку дитячо-материнських взаємин.

Також у дослідженні було використано методику «Ціннісні орієнтації» М. Рокича [20]. Ця методика дає можливість виявити значущість таких життєвих пріоритетів, як сім'я, любов, щастя, діти, відповідальність, гармонійні взаємини та турбота про близьких, що є важливими показниками сформованості мотиваційно-ціннісної складової готовності до материнства. На рисунку 1 представлено ранжування термінальних цінностей вагітних жінок.

Рис. 1. Ранжування термінальних цінностей

Рис. 2. Ранжування інструментальних цінностей

Для дослідження емоційної складової психологічної готовності до материнства було використано проєктивну малюнкову методику «Я і моя дитина», що дала змогу виявити особливості ставлення вагітної жінки до майбутньої дитини, образ себе як матері, емоційний зв'язок із плодом, рівень тривожності і прийняття материнської ролі [17]. Методика передбачає аналіз малюнка, його змісту, розташування образів, характеру взаємодії матері і дитини, емоційного забарвлення та символічних елементів.

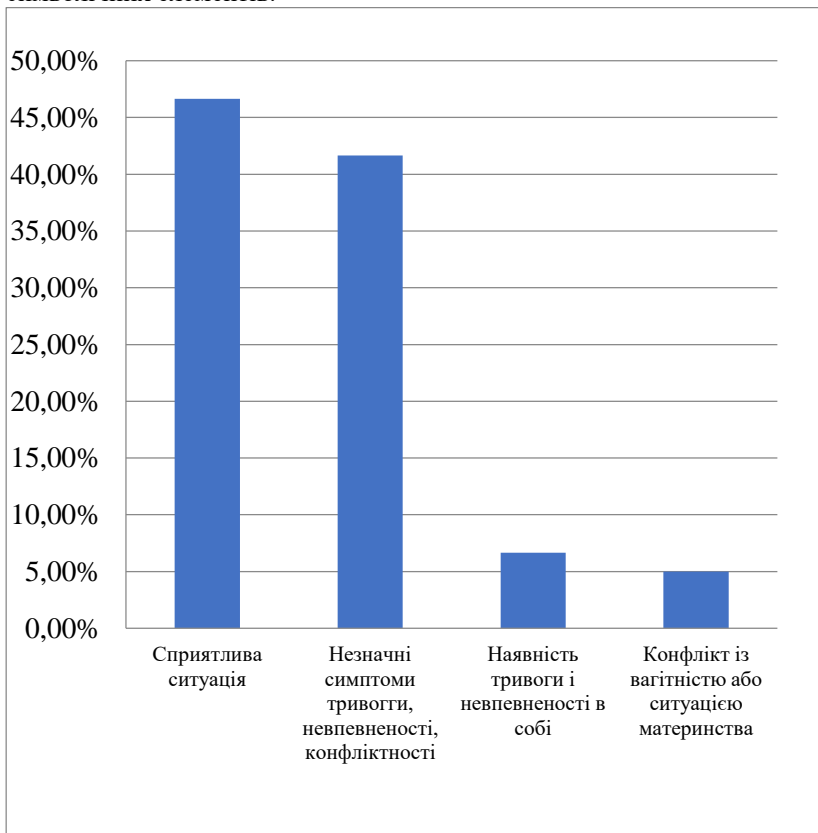

Рис. 3. Результати дослідження психологічної готовності до материнства за проєктивною методикою «Я і моя дитина»

За результатами проєктивної методики «Я і моя дитина» у 46,66% вагітних жінок було виявлено сприятливу ситуацію переживання материнства, що підтверджується особливостями малюнків. Зображення розміщені в центрі аркуша, виконані чітко, без

виправлень, із позитивними образами матері та дитини, які взаємодіють між собою (обіймаються, тримаються за руки, граються). Дитина зображена поруч із матір'ю, неізолювана, образи радісні та емоційно позитивні. Це свідчить про сформований емоційний зв'язок із майбутньою дитиною, позитивне ставлення до вагітності і достатній рівень психологічної готовності до материнства.

У 41,66% вагітних виявлено незначні прояви тривоги та невпевненості, що проявляється у невеликих за розміром малюнках, розміщених у нижній частині аркуша, наявності штрихувань, великих додаткових деталей та частковій ізоляції дитини (коляска, пелюшка). Незважаючи на це, образи матері та дитини зображені разом і в позитивному емоційному контексті, що показало позитивне ставлення до материнства, але з певними переживаннями і потребою у психологічній підтримці.

У 6,66% досліджуваних жінок малюнки свідчать про виражену тривогу та невпевненість у собі: нечіткі лінії, штрихування, схематичність зображень, домінування сторонніх об'єктів, поява образу батька. Це може вказувати на потребу в підтримці, складність прийняття вагітності і недостатню психологічну готовність до материнства.

У 5% вагітних виявлено конфлікт із ситуацією материнства, що проявляється у схематичних малюнках, дистанції між образами матері та дитини, зображенні дорослої дитини та емоційній відстороненості. Такі ознаки свідчать про неприйняття вагітності, внутрішню напругу і психологічну неготовність до материнської ролі.

Загалом результати проєктивної методики свідчать, що більшість вагітних жінок мають позитивне ставлення до майбутнього материнства, однак частина з них потребує психологічної підтримки для зниження тривожності і формування впевненості у материнській ролі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Проведене дослідження показало, що психологічна готовність до материнства є інтегративним утворенням, що включає ціннісну, мотиваційну й емоційну складові. Емпіричні результати свідчать про переважання середнього та високого рівнів мотивації досягнення, домінування сімейних цінностей та загалом позитивне емоційне ставлення до материнства у більшості досліджуваних. Це вказує на достатній рівень сформованості мотиваційно-ціннісної готовності до виконання материнської ролі.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі пов'язані з вивченням впливу соціально-психологічних факторів на формування готовності до материнства, розширенням вибірки дослідження, а також розробленням й апробацією психокорекційних програм, спрямованих на підвищення рівня мотиваційної й емоційної готовності вагітних жінок до материнства в умовах сучасних соціальних викликів.

Література

1. Баришнікова В. В. Особливості формування материнської домінанти. *Габітус*. 2021. Вип. 25. С. 64-69.
2. Залужна Л. І. Напрями вивчення материнства і вагітності у психології. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2022. № 3 (19). С. 196-201.
3. Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С. та ін. Збірник методик діагностики лідерських якостей курсантського, сержантського та офіцерського складу. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2012. 433 с.
4. Никоненко О., Самохвалова І. Психологічні особливості готовності до материнства в залежності від віку. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 2 (78). С. 460-466.
5. Кирилова Д. С. Психологічна готовність до материнства у структурі життєвих смислів жінки: теоретико-методологічний аналіз. *Психологія : реальність і перспективи*. 2017. Вип. 8. С. 101-104.
6. Магдисюк Л. І., Демчук В. Б. Психологічна готовність української молоді до материнства. *Science, Research, Development*. 2018. № 50. С. 67-70.
7. Мітіна О. Л. Психологічні аспекти готовності жінок до реалізації репродуктивної функції. *Наукові записки. Серія : Психологія*. 2024. № 1. С. 102-107.
8. Проскурняк О. П. Психологічна структура та особливості прояву феномена готовності до материнства : автореф. дис. канд. психол. наук. Київ, 2010. 25 с.
9. Пророк Н. В., Кондратенко Л. О., Манилова Л. М. та ін. Психологічна діагностика мотивації особистості до навчання в умовах інформаційного суспільства : монографія / за ред. Н. В. Пророк. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 131 с.
10. Хамурарь А. Ю. Психологічна готовність до материнства в міжкультурному аспекті : кваліфікаційна робота магістра. Одеса : ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2024. 100 с.
11. Чепелева Н. І. Чинники формування уявлень жінки про материнство та трансформація образу матері в період народження дитини. *Габітус*. 2023. Вип. 45. С. 278-284.

12. Шевчук Г. С. Материнська ідентичність у структурі Я-концепції жінки. *Проблеми сучасної психології*. 2010. Вип. 9. С. 765-777.
13. Yaremchuk N. Психологічна готовність жінки до материнства: вікові особливості. *Continuing Professional Education : Theory and Practice*. 2019. № 1-2. С. 167-173.
14. Allport G. W. *Pattern and Growth in Personality*. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1961. 593 p.
15. Frankl V. E. *Man's Search for Meaning: An Introduction to Logotherapy*. Boston : Beacon Press, 1963. 165 p.
16. Fromm E. *The Art of Loving*. New York : Harper & Row, 1956. 157 p.
17. Machover K. *Personality Projection in the Drawing of the Human Figure*. New York, 1949.
18. Buck J. *House-Tree-Person Test*. 1948.
19. Maslow A. H. *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row, 1954. 411 p.
20. Rokeach M. *The Nature of Human Values*. New York : Free Press, 1973. 438 p.

References

1. Barishnikova, V. V. (2021). Osoblyvosti formuvannya matyernskoi dominanty [Features of the formation of maternal dominance]. *Habitus*, 25, 64–69 [in Ukrainian].
2. Zaluzhna, L. I. (2022). Napriamy vyvchennia matyernstva i vahitnosti u psykholohii [Directions of studying motherhood and pregnancy in psychology]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Psykholohiia*, 3(19), 196–201 [in Ukrainian].
3. Kokun, O. M., Pishko, I. O., Lozinska, N. S., et al. (2012). *Zbirnyk metodyk diahnostyky liderkykh yakosti kursantskoho, serzhantskoho ta ofiterskoho skladu* [Collection of methods for diagnosing leadership qualities of cadets, sergeants and officers]. Kyiv: NDTs HP ZSU [in Ukrainian].
4. Nykonenko, O., & Samokhvalova, I. (2025). Psykholohichni osoblyvosti hotovnosti do matyernstva v zalezhnosti vid viku [Psychological features of readiness for motherhood depending on age]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, 2(78), 460–466 [in Ukrainian].
5. Kyrylova, D. S. (2017). Psykholohichna hotovnist do matyernstva u strukturii zhyttievkykh smysliv zhinky [Psychological readiness for motherhood in the structure of women's life meanings]. *Psykholohiia: realnist i perspektyvy*, 8, 101–104 [in Ukrainian].
6. Mahdysiuk, L. I., & Demchuk, V. B. (2018). Psykholohichna hotovnist ukrainskoi molodi do matyernstva [Psychological readiness of Ukrainian youth for motherhood]. *Science, Research, Development*, 50, 67–70 [in English].
7. Mitina, O. L. (2024). Psykholohichni aspekty hotovnosti zhinok do realizatsii reproduktyvnoi funktsii [Psychological aspects of women's readiness for reproductive function]. *Naukovi zapysky. Serii: Psykholohiia*, 1, 102–107 [in Ukrainian].
8. Proskurniak, O. P. (2010). Psykholohichna struktura ta osoblyvosti proiavu fenomenu hotovnosti do matyernstva [Psychological structure and features of motherhood readiness phenomenon]. Abstract of PhD thesis, Kyiv [in Ukrainian].

9. Prorok, N. V., Kondratenko, L. O., Manylova, L. M., et al. (2020). *Psykhologichna diahnozyka motyvatsii osobystosti do navchannia v umovakh informatsiinoho suspilstva* [Psychological diagnosis of personality motivation for learning in the information society]. Kyiv: Slovo [in Ukrainian].
10. Khamurar, A. Yu. (2024). *Psykhologichna hotovnist do matyernstva v mizhkulturnomu aspekti* [Psychological readiness for motherhood in intercultural perspective]. Master's thesis, Odesa National University [in Ukrainian].
11. Chepelieva, N. I. (2023). Chynnyky formuvannia uiaвлен zhinky pro matyernstvo ta transformatsiia obrazu matyeri [Factors of formation of women's ideas about motherhood and transformation of the mother image]. *Habitus*, 45, 278–284 [in Ukrainian].
12. Shevchuk, H. S. (2010). Matyernska identychnist u strukturi Ya-kontseptsii zhinky [Maternal identity in the structure of women's self-concept]. *Problemy suchasnoi psykhologii*, 9, 765–777 [in Ukrainian].
13. Yaremchuk, N. (2019). Psykhologichna hotovnist zhinky do matyernstva: vikovi osoblyvosti [Psychological readiness of women for motherhood: age features]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1–2, 167–173 [in Ukrainian].
14. Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
15. Frankl, V. E. (1963). *Man's search for meaning: An introduction to logotherapy*. Boston: Beacon Press.
16. Fromm, E. (1956). *The art of loving*. New York: Harper & Row.
17. Machover, K. (1949). *Personality projection in the drawing of the human figure*. New York.
18. Buck, J. (1948). *House-Tree-Person test*.
19. Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row.
20. Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: Free Press.